

Rob Evans & Paul Lewis

SUB ACOPERIRE

Povestea adevărată a poliției
secrete din Marea Britanie

Traducere din limba engleză și note de
Alexandru Racu

ALL

Cuprins

Prefață. Secretele murdare ale ofițerilor acoperiți – de Tudorel Urian 9

1	Secretul este dezvăluit	13
2	Debut pentru 10	22
3	Vulpea șireată	40
4	Paternitate	61
5	McSpioni	82
6	Ofițerul rebel	93
7	Pe scenă intră Dl Black	122
8	O schimbare de direcție	152
9	Iese din scenă Dl Mânișos	173
10	Nimic altceva decât adevărul?	193
11	Bărbați invizibili	201
12	Lucrurile nu pot merge decât spre bine	224
13	Clovnul și șoferul de camion	240
14	Nașterea Câinelui de Vânătoare	266
15	Playboy internațional	282
16	Starul rock'n roll	297
17	Fantoma se întoarce	323
18	Treaba merge ca de obicei	340
	Nota autorilor. Mulțumiri	363

Secretul este dezvăluit

Erau într-o casă sigură, așezați pe niște canapele vechi de pe hol.

Câțiva ofițeri de poliție sub acoperire au petrecut seara bând și sporovăind în apartamentul din Londra. Era târziu în noapte, cândva în 1994.

Au dat drumul la televizor ca să urmărească stirile din Germania. Zeci de mii de nemți scormoneau prin dosarele secrete alcătuite cu privire la ei înainte de căderea Zidului Berlinului. Revelația ramificațiilor sistemului de supraveghere al Stasi-ului, poliția secretă est-germană, producea un val de repulsie. Stasi avea nu mai puțin de o sută de mii de informatori; profesorii își turnau studenții, doctori - pacienții, vecinii trăgeau cu ochiul la ce făceau prietenii lor. S-au descoperit și cazuri de soți și soții care dădeau note informative unul despre celălalt. Dosarele au făcut cunoscute, de asemenea, identitățile a mii de spioni profesioniști, bărbați și femei care primiseră noi identități înainte de a fi împrăștiați pe teritoriul Germaniei de Est, cu misiunea de a căuta discret oponenți ai regimului. În imaginile de la televizor apărea chipul devastat al unei femei din Berlin, care descoperise că bărbatul pe care îl iubise ani întregi era un spion.

Pe hol era tăcere. Apoi unul dintre ofițerii de poliție a rostit lucrul la care probabil că se gândeau și ceilalți.

— Îți dai seama că asta o să ni se întâmple și nouă într-o zi, zise el. O să deschidem o carte și o să citim despre lucrurile pe care le-am făcut.

Gândul asta le dădea fiori. Bărbații tolăniți pe canapeele roșii erau membri ai Brigăzii Speciale pentru Demonstrații (BSD), o unitate strict secretă în cadrul poliției metropolitane din Londra. Munca lor sub acoperire era într-atât de secretă, încât majoritatea ofițerilor superiori de poliție din țară habar n-aveau de însăși existența lor. Rolul lor era monitorizarea cetățenilor britanici subversivi. Și ca să-i dea de cap, trebuia să se transforme în oamenii pe care îi spionau și să trăiască printre ei ani la rând. Fiecare ofițer de poliție își predase legitimația, primind în schimb o identitate complet nouă: pașaport, carnet de șofer și cont bancar false. Cei mai mulți își lăsaseră barbă și plete, dând astfel naștere numelui neoficial al unității: Pletoșii.

De două ori pe săptămână se întâlneau în case sigure ca să râdă, să bea și să împărtășească anecdotă cu privire la viețile lor sub acoperire. Acestea erau sesiuni destinate consolidării relațiilor interpersonale. Un document secret redactat la vremea respectivă definea scopul întâlnirilor drept crearea unui „spirit puternic de echipă”. În noaptea despre care vorbim, se aflau într-un apartament din Chiswick. Apartamentul era situat la etajul al doilea al unui bloc numit Beaumont Court, căruia îi dăduseră numele de cod Londra de Vest OP. Procedura-standard, în cadrul acestor reuniuni, era ca ofițerii să se conformeze rolurilor pe care le jucau sub acoperire, pe toată durata întâlnirii. Rezultatul erau niște confruntări bizare. Un anarhist bărbos se angaja într-o polemică furioasă cu un skinhead fascist. Activiștii pentru drepturile animalelor încercau să-și convingă colegii să renunțe la carne. Militanți din cadrul unor grupuri rivale de extremă stângă dezbatteau aspectele subtile ale marxismului. Dar, spre deosebire de lumea reală, în care spioni erau nevoiți să se războiască unii cu alții, scopul întâlnirilor din casele sigure era cultivarea camaraderiei.

„Prima participare la o astfel de ședință este o experiență pe care nu o uiți niciodată“, dezvăluie unul dintre spionii aflați în acea noapte în casa sigură din Chiswick. „Nimeni și nimic nu te pot pregăti pentru aşa ceva. Indiferent cum percep poliția, acea perceptie îți se schimbă atunci când îi vezi. Pur și simplu nu arată deloc ca niște ofițeri de poliție. Unul dintre ei chiar își adusese câinele cu el. E la fel ca atunci când ajungi la o conferință pentru oameni care vând „The Big Issue“¹. Unii dintre ei au în mână cutii de Carling², pentru că nu pot să își iasă din rol“.

Își aduce aminte cum reportajul TV cu privire la activitățile Stasi în Germania a stârnit o discuție incomodă. Bineînțeles, activitatea BSD-ului era o nimică toată în comparație cu anvergura supravegherii din Germania de Est. Însă unele dintre metodele lor nu păreau să fie chiar atât de diferite.

„Conversația era destul de stingheră“, își aduce aminte spionul. „Cred că ne-am dat seama de faptul că niciunul dintre noi nu și-ar fi dorit să apară vreodată o carte despre ceea ce făceam noi. Făceam parte dintr-o brigadă secretă care acționa sub acoperire și despre a cărei existență nu știa nimeni nimic. Doar poliția era de părere că întreaga afacere era în regulă. Presimteam, însă, că va veni și ziua când se va da socoteală. Ar fi fost oare fericită opinia publică britanică dacă ar fi fost informată cu privire la ceea ce se întâmpla?“

Mai aveau să treacă încă 17 ani până la ziua judecății. Chiar și atunci, lucrurile au ieșit la iveală treptat. N-am avut de-a face cu o revârsare subită de dezvăluiriri, nici cu decizia venită de sus de a mărturisi pe de-a-neregul adevărul

¹ „The Big Issue“ este un ziar britanic vândut de persoanele fără adăpost sau în pragul săraciei. Redactat de jurnaliști profesioniști, ziarul a fost conceput ca proiect social, menit să ajute asistenții social fără adăpost să se descurce pe cont propriu.

² Bere canadiană comercializată în Marea Britanie.

întunecat cu privire la supravegherea polițienească secretă. Niciunuia dintre cei care fuseseră spionați nu i s-a permis să viziteze un sediu de poliție, să-și deschidă dosarul și să descopere care prieteni și iubiți sau iubite îl trădaseră. Probabil că pentru toate acestea va trebui să mai aşteptăm.

În schimb, unul dintre secretele pe care poliția britanică le-a ținut ascunse cel mai bine de ochii populației ieșea la iveală încet, ca un pulover vechi a cărui țesătură se subția de la atâtă purtare. Primul fir scăpat și-a făcut apariția în octombrie 2010, când pe un blog a apărut o postare ciudată. Era o actualizare pe Indymedia, un site utilizat de activiști politici pentru a publica știri.

Pagina web conținea două fotografii ale unui om care arăta straniu. În prima poză zâmbea de sub o pălărie rușească pufoasă. Avea ochiul stâng rănit și privea pieziș. A doua fotografie îl înfățișa pe același om lângă un râu, într-un peisaj rural idilic. Avea părul lung până la umeri, iar cerceii lui strălucitor, din aur, licăreau în lumina soarelui.

Explicația atașată fotografiei spunea totul. „Mark Stone a fost ofițer de poliție sub acoperire. Nu suntem siguri dacă încă activează în cadrul poliției, ca ofițer. Adevaratul său nume este Mark Kennedy. În urma investigațiilor cu privire la identitatea sa, au ieșit la iveală dovezi conform cărori a fost ofițer de poliție, fapt confirmat ulterior de o mărturisire personală.“

Cu toate că nimeni nu știa asta la vremea respectivă, Kennedy era doar ultimul dintr-un lung sir de ofițeri de poliție care trăiseră în rândurile grupurilor protestatare. Istoria infiltrării agentilor secreți în cadrul campaniilor cu obiectiv politic se întindea pe o perioadă foarte lungă, care începea cu mult timp înainte de acea noapte din 1994.

Însă Kennedy era unic – primul spion care fusesese vreodată identificat ca agent de poliție și demascat public. În câteva luni, avea să devină cel mai infam ofițer de poliție sub acoperire din Marea Britanie, declanșând o avalanșă de revelații care aveau să zguduie din temelii sistemul britanic.

6

Ofițerul rebel

Era trecut de miezul nopții când poliția a descoperit Fordul Sierra abandonat pe faleza orașului Worthing din vestul Sussex-ului. Proprietarul nu era de găsit. Ofițerii se temeau că acesta a lovit mașina și apoi s-a aruncat în mare, gestul disperat al unui om care nu mai avea alte opțiuni. Au alertat repede paza de coastă, declanșând o căutare în regim de urgență. Toate bărcile de salvare disponibile au fost lansate la apă pentru a-l căuta pe bărbatul dispărut. Li s-a alăturat un elicopter care survola țărmul și ale cărui reflectoare luminau marea învăluită în întuneric.

Împreună, echipele de salvare din bărci și elicopterul au cutreierat frenetic o zonă marină de patru mile din largul Cheiului Worthing, în timp ce polițiști cu lanterne și câini alergau de-a lungul plajei. Agitația a continuat timp de două ore, tulburând o noapte liniștită de duminică într-un oraș pașnic din sudul Angliei. În cele din urmă s-a decis încetarea căutării proprietarului mașinii abandonate. Nu era nici urmă de cineva în viață și nu se justifica continuarea căutării. Bărcile de salvare și elicopterul au revenit la bază, în timp ce polițiștii demoralizați se retrăgeau de pe plajă. Amărăciunea lor ar fi fost și mai mare dacă ar fi știut că proprietarul dispărut al Fordului Sierra accidentat era un ofițer care lucra la Divizia Specială.

Mike Chitty era cu totul altfel decât bărbații chibzuiți și corecți, veniți din suburbiiile Londrei, care umpleau în mod normal rândurile Diviziei Speciale. Era înalt și slab, cu părul creț și des și cu privirea blândă. Hobby-ul său, condusul mașinilor de curse, era bine-cunoscut de către colegii săi din poliție. Câștigase la un moment dat cursa de mașini Caterham Seven, la Brands Hatch. Victoria a fost imortalizată într-o fotografie în care era felicitat de cântărețul Chris Rea. În anii '70 a lucrat pentru Divizia Specială din Bermuda, unde a fost fotografiat cu o armă în mână, după ce a câștigat un concurs de tir în care avusese concurenți din Marina Regală și din rândul Pușcașilor Marini americani, în timpul unei vizite a Printesei Margaret. Chitty era un liber cugetător, care voia să-și croiască propriul drum în viață.

Aceasta era una dintre interpretări. O altă variantă, regăsită în evaluarea unui manager nemulțumit, e că Chitty era victimă propriei sale „înclinații pentru canabis, a huzurului ca mod de viață, a muzicii rock și a femeilor ușuratice”. Însă undeva în eșaloanele Divizei Speciale, cineva a văzut potențialul lui Chitty. La începutul anilor '80 i s-a cerut să facă istorie în BSD, devenind primul ofițer de poliție căruia i-a fost atribuită misiunea de a spiona Frontul pentru Eliberarea Animalelor, deschizând astfel calea și altor spioni, precum Bob Lambert. Dar se pare că Chitty n-a prea reușit să se ridice la nivelul aşteptărilor. Acum, într-o noapte rece din martie 1994, mașina accidentată de lângă Cheiul Worthing simboliza tot ce mersese prost în acea operațiune.

În centrul părăginit al Streatham-ului, în sudul Londrei, se găsește o clădire mare, spălăcită, care din anul 1890 a găzduit biblioteca de cartier. Clădirea de două etaje este un bun exemplu de arhitectură municipală clasică. În acest decor prozaic a debutat Chitty ca agent BSD ce se dădea drept protestatar pentru drepturile animalelor.

A luat parte la întâlniri împreună cu câteva zeci de activiști pentru drepturile animalelor implicați în ceea

ce numeau Mișcarea pentru Animale din Sudul Londrei (MASL). Era o adunare arhetipală de activiști, mobilizați de unele dintre temele principale ale anilor '80: combaterea vivisectionii, a comerțului cu blănuri și, la nivelul unei campanii cu caracter local, obiecții față de Grădina Zoologică Battersea.

„Chiar era ca un grup de prieteni, ca o gașcă de prieteni strâns unită. Mergeam să împărțim broșuri în timpul săptămânii, iar apoi la o demonstrație sămbăta“, spune Sue Williams, odinioară membră a MASL. „În ceea ce făceam noi exista o componentă socială cât se poate de importantă: găteam, ne întâlneam acasă la căte unul dintre noi și beam bere pe săturate.“

Chitty, care își lăsase barbă pentru misiunea sa, și-a făcut apariția prima oară în primăvara lui 1983. S-a prezentat ca Mike Blake. „Mi-a plăcut de el“, spune Williams. „Era un individ foarte de treabă, foarte abordabil, foarte relaxat.“ Trecut de treizeci de ani, Chitty arăta mai în vîrstă decât ceilalți activiști, cei mai mulți fiind cu vreo zece ani mai tineri decât el. Recurgând la niște fraze siropoase de trei parale, a încercat să se combine cu Williams la o petrecere.

„Îmi aduc aminte că îmi ziceam în gând «Aoleu, e suficient de bătrân ca să-mi fie tată», povestește ea. Chitty locuia într-o mică garsonieră din Balham, la câteva stații de autobuz de biblioteca din Streatham și la câteva minute de mers pe jos de casele altor activiști din cadrul MASL. Cu timpul, a început să ia parte la demonstrații stradale și să împartă broșuri. La fel ca mulți ofițeri BSD, avea mașină, iar într-un weekend a transportat cu ea cinci activiști la Blackpool, în Lancashire, unde aceștia aveau să protesteze în fața unui circ.

Williams își aduce aminte cum, în timpul lungului drum de întoarcere spre Londra, activiștii au luat „niște beri și au petrecut noaptea în corturi“. Altă dată, Chitty i-a dus pe unii dintre ei cu mașina la Devon, ca să se alăture unei tabere de protestatari care se opuneau planurilor guvernului